СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 18. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 24-го січня 1939. No. 18. Jersey City, N. J., Tuesday, January 24, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": Бергин 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Бергин 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТОРИ ЗА ЗНИЖЕННЯ ДОПОМОГИ

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет для видатків постановив 17 голосями проти 7 порадити сенатові признати урядові на допомогові роботи лише 725 міліонів долярів, а не 875 міліонів, як цього домагається президент Рузвелт.

Рішення комітету заповідає гарячу дебату в повній палаті сенату. Як звісно, палата послів уже ухвалила згадану нижчу суму, не зважаючи на рекомендації президента.

Проти іміґрантів.

Комітет додав до предложеного йому проєкту постанови, на основі котрих не мають права діставати допомогові роботи всі ті іміґранти, що дістались до Америки безправно, та ті, що до 21. червня 1938. року не заявили бажання стати громадянами Злучених Держав (не „вибрали перших громадянських паперів").

СПОДІВАЄТЬСЯ ЩЕ 9 ЛІТ ДОПОМОГИ.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для видатків заявив нюйорський посадник Ля Ґвардія, що край, на його думку, ще буде потребувати допомоги 9 наступних років.

БОРОТЬБА ЗА ФОРТИФІКАЦІЮ ҐВАМУ.

ВАШИНҐТОН. — В обох палатах конґресу заповідається гаряча боротьба за питання фортифікування острова Ґваму на Тихому океані. Комітет палати послів для морських справ уже порадив палаті ухвалити на цю ціль 65 міліонів долярів, але цьому проєктові противляться багато сенаторів і конґресменів. Боротьба буде безпартійна, бо по обох боках будуть виступати люди з обох партій.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЕКОНОМІЧНОЮ ВІЙНОЮ.

ТОПІКА (Канзас). — Бувший ґубернатор цього стейту, Алф М. Ландон, що був кандидатом Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав, заявив тут перед стейтовою ґазетарською орґанізацією, що тоталітарні держави ведуть уже проти держав з репрезентативною формою правління економічну війну за опанування світових ринків.

ЗАТОНУВ ВЕЛИКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ ЛІТАК.

ГАМИЛТОН (Бермуда). — По дорозі з Ню Йорку до Бермуди впав у море „Кавалір", великий пасажирський літак підприємства „Імпіріел Ервейз". Причиною випадку були видно покриття моторів літака грубою верствою леду.

На пошукування розбитих пасажирів поспішили негайно човни прибережної сторожі й літаки американської фльоти. Нафтовий корабель підприємства „Стандард Ойл Ко.", „Ессо Бейтавн", по дорозі з Бейтавну в Тексасі до Бостону попав на розбитків, що вдержалися на поверхні океану, не зважаючи на високі хвилі, завдяки тому, що вони зчепили докупи свої рятункові пояси в одну цілість. Моряки нафтового корабля з нараженням власного життя добули з води 10 пасажирів розбитого літака, а корабель повіз їх до Ню Йорку. Всі вони терплять від довгого перебування в холодній воді, а головний пільот літака небезпечно хорий.

Човни прибережної сторожі шукали трьох останніх пасажирів, але не знайшли нікого з них і з настанням темноти покинули шукання. Вирятувані кажуть, що вони бачили, як два з пропалих, виснажені довгим утримуванням себе на поверхні, пустили руки й потонули.

БІЙКА НА ЮНІЙНИХ ЗБОРАХ.

ДІТРОЙТ. — На зборах Плимутського відділу юнії автомобільних робітників, на котрих було коло півтретя тисячі осіб, прийшло до поважної бійки між прихильниками юнійного президента Мартина та його противниками. Поліція успокоїла збори.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ВИТАЄ СВІТОВУ ВИСТАВУ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК.—Д-р Пилип Етер, президент Швайцарії, переслав у неділю радіом в імені швайцарського народу поздоровлення для народу Злучених Держав зприводу наближаючоїся Світової Вистави в Ню Йорку.

СЛІДЯТЬ ЗА ВИБУХОМ НА ЗОРІ.

ПАСАДЕНА (Каліфорнія). — Астрономи місцевої астрономічної обсерваторії кажуть, що велика зоря, яка недавно пропала із зоряної констеляції Бика, перемінилася на мряковину в констеляції Рака, а причиною цеї переміни була якась катастрофа на зорі.

Ця катастрофа певно скоїлася кількасот літ тому, а люди на землі побачили переміну так пізно тому, що світлу забирає кількасот літ перебути дорогу з місця катастрофи до землі.

ВИВЕЗЛИ ВОГНЕТРИВАЛУ КАСУ.

До одного великого лондонського товарового дому закралися недавно злодії, і щоб не гайнувати марне часу на розпорювання каси, винесли її на вулицю, завантажили на грузовик та вивезли невідомо куди. Щоб каса підчас траспорту не спричинювала зайвого галасу; злодії попідкладали на ступнях всі хідники і крім того попідкладали теж під неї грубі бльоки мила. До якого ступня бандити були певні себе та „своєрідно" зарозумілі, найкраще свідчить це, що вони заїдали собі підчас роботи консерви, пили вино та слухали радіопередач.

Щоб забезпечити себе перед приходом несподіваних і зайвих свідків, вломники поукладали при всіх входах до дому порожні пляшки від молока. Коли хтонебудь намагався би ввійти, трунув би пляшки й наробив би таким чином сильного галасу.

Не вважаючи на енерґійні заходи, поліції таки не вдалося виновників віднайти.

ТЕЖ ПРИЧИНА РОЗВОДУ.

Один збіжевий купець у Ліль (Франція), зголосив до суду розводову скаргу, мотивуючи її тим, що його жінка перемалювала собі проти його волі чорне волосся на вогнисто-руде.

Суд відкинув скаргу, одначе поставив умову, щоб жінка купця перестала малювати волосся на рудо та привернула йому природній кольор.

ДОСЛІДИ НАД ЦИГАНАМИ.

На основі поліційних розпорядків в Австрії циганів піддадуть расово-біольоґічним дослідам. Окремі права матимуть мішанці. Вони не матимуть теж права носити зброї. Циганським ватагам обмежать мандрівки по Німеччині, а чужим циганам заборонять вїздити до Німеччини.

ВЕЛИКА АФЕРА У ЛЬВОВІ.

В суботу, 24. м. м., рано поліція опечатала банкову контору Б. Темпля в Пасажі Гавсмана і перевела основну ревізію в помешканні власника Маврикія Берля та Оскара Темпля чи пак Старкера та їх книговода Малера. По ревізії поліція всіх чотирьох арештувала. Виявилося, що контора виміни Темпля довела своїх клієнтів до втрати майже 300 тисяч злотих. Згадана контора виміни заставляла вартісні папери своїх клієнтів в інших банках, а гроші присвоювала собі. Крім того продавала акції, хоч їх дійсно не мала. При кінці жовтня м. р. контора виміни предложила міністерству скарбу сирий біланс, подаючи, що пасиви рівноважаться з активами. Місяць пізніше оголосила уже банкротство, виказуючи 40 тисяч в активах і 300 тисяч у пасивах. Тоді з Варшави делеґат міністерства скарбу перевів контролю. Ствердивши зловживання, повідомив прокуратуру, з доручення якої поліція опечатала контору, арештувала власників та їх книговода.

ЯК ІЗ КОПАЛЕНЬ ПЕРЕПАЧКОВУЮТЬ ЗОЛОТО.

Мурини, що працюють по африканських копальнях золота, вживають від непамятних часів найріжнороднійших способів, щоб лиш перепачкувати кілька ґрамів золота. Одно з найбільших полуднево-африканських підприємств переконалося недавно, що воно тратить річно більше як 50,000,000 злотих на таких малих крадіжах. У копальні того підприємства працювали 400,000 робітників, з того 300,000 муринів. Кілька тисяч робітників покидали працю по пятилітньому контракті і жили собі преспокійно із ренти. Спеціяльні розвідчики фірми вели на ріжні лади слідство і вкінці попали на способи, що їх уживали робітники, зокрема мурини, щоби перепачкувати золото поза копальню.

Виявилося, що деякі гірники викидали маленькі частинки золота при допомозі мініятурних катапульт поза огорожу копальні, причому якісь їх спільники визбирували завжди такі частинки. Інші робітники послугувалися собаками і голубами. Ця система так сильно поширилася між робітниками, що управа копалень рішила винищити всі ті звірята на експльоатаційному терені. Очевидно мурини вживали теж не раз і не два старого способу, а саме проковтували частинки металю, як проковтують малі діяманти.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ЛІКАРЯ.

В пятницю, 23. м. м., вечором львівський лікар ґінекольоґ, 37-літній д-р Ґарбіч, вертався таксівкою від пацієнтки до Грибович Малих, щоб виплатити там робітникам гроші за роботу при будові „дому людового" Т. Щ. Л. Переїжджаючи вулицею Леґіонів, шофер швидко скрутив на вул. Ягайлонську. Саме тоді минав перехрестя згаданих обох вулиць молодий хлопчина з двома кількаметровими тичками до родіоантен. Одна з тичок дісталася крізь отверте вікно до таксівки і пробила ока лікаря аж до мізку. На крик важко раненого шофер з місця завернув таксівку і відвіз його до рятункового поготівля. Звідтіля відвезли д-ра Гарбіча до загального шпиталю, де лікарі перевели негайно операцію, але недужий по кільканацятьох хвилинах помер. Поліція хвилево притримала шофера М. Мельника і щукає енерґійно хлопчини, який ніс тички.

ГРАБІЖНИЦЬКІ НАПАДИ БЕЗДОМНИХ ДІТЕЙ.

Советська преса бє у дзвін на трівогу з приводу постійних грабункових нападів ватаг бездомних дітей на шкільну дітвору підчас повороту з шкіл. „Комсомольская Правда" пише, що напасники бють свої жертви, відбирають від них харчі, книжки, гроші, а в останньому часі внаслідок сильних морозів навіть одіння. Згаданий часопис пише, що внаслідок сильних морозів бездомні діти ограбили на днях з одіння 53 шкільних дітей.

ПОЖЕЖА ГОРИ ВІД 250 РОКІВ.

У Сарщині коло Ст. Інґбері горить копальня вугілля, де повстав вогонь у глибині 300 метрів перед 250 роками і дотепер не вдалося пожежі вгасити. Дим добувається щілинами землі в ріжних місцях та є найкращим доказом, що вугілля далі горить. Пожежу згаданої копальні бачив уже найбільший німецький поет Ґете. Тоді земля коло копальні була така розпечена, що не можна було стояти босими ногами.

ГРАБІЖ 2,000 ДОРОГОЦІННИХ ОБРАЗІВ.

Еспанська преса пише, що директор центральної ради охорони мистецьких скарбів республики, П. Рубіо ствердив, що в музею Прадо в Мадриді залишилось у скринях у пивниці ледви 500 образів з музейних збірок. 2,000 дорогоцінних образів забрали червоні, продаючи їх за кордоном.

ПОШЕСТІ СЕРЕД ВЯЗНІВ.

Страшні пошесті вибухли в советських концентраційних таборах у північнім СССР, де політичні вязні працюють при вирубуванні лісів. Велитенська смертність між вязнями довела до того, що в багатьох таборах нема кому працювати. І так у халтуринській окрузі працює ледви 6 вязнів, у шестаківській окрузі 2. У звязку з масовим вимиранням політичних вязнів по таборах міста в СССР відчувають щораз то дошкульніше недостачу палива.

„ЧОРНА ВДОВА" И „ЧОРНИЙ ВОВК".

В деяких краях є павуки, що їх їдь загрожує людському життю. Напр. таким небезпечним павуком є довгий 13 мм. павук т. зв. „мармінято", який живе в Італії, полудневій Франції, Еспанії та Греції. Коли той павук укусить, то його їдь викликує безупинну спраґу, сильну гарячку та важкі серцеві атаки.

Спорідненим із тим родом є т. зв. „чорний вовк", якого можна стрінути в полудневій частині Росії над Каспійським морем та в полудневій частині України. Той павук нападає і на людей і на звірят: коні, верблюди та на рогату худобу. В минулих століттях були часи, в яких цілі табуни коней і худоби ставали жертвами „чорного вовка". Їдь того павука викликує в людей сліпоту, корчі, омління та навіть легке божевілля із приступами шалу.

Крім „чорного вовка" маємо ще „чорну вдову" (ми вже про неї згадували), пострах Каліфорнії. Їдь тієї комахи таксамо небезпечна, як їдь гадюки. Їди тих павуків уживали колись індіяни до затроювання стріл.

Великими грабіжниками є теж деякі роди водних павуків. Вони нападають на риби, що їх сильно перевищають величиною.

У Бразилії є павуки, що зїдають птахів та звірята величини крілика.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ НА ЗАКАРПАТТІ

ХУСТ. — У містечку Волове відбулася велика українська маніфестація, в якій взяло участь коло 12,000 осіб. З 36 околичних сіл зїжджалися й сходилися люди, щоб заманіфестувати свою національну силу та поставити свої домагання. Ґрупи селян мали жовто-блакитні прапори, а також великі таблиці з написами: „Бог і правда, віра й Україна", „Вічная память борцям, поляглим за волю й свободу", „Жадаємо плебісциту для Ужгороду й Мукачева" й ін. В тій маніфестації взяли участь також прибулі представники українського уряду, на чолі з міністром Реваєм.

Панахида за поляглих у боротьбі з польськими терористами.

Цей величезний похід закінчився недалеко від православної церкви, на цвинтарі, під горою „Кичера". Тут коло катафальку відправили панахиду за борців, що чесно полягли в бою з польськими насильниками, три православні і девять греко-католицьких священиків. По обох боках стояла почесна сотня війська, заступники збройних сил і непроглядні маси народу. Цілий день було студено, мороз, сніг, але ніхто не відходив, а видержував до кінця. По панахиді о. Желтвай виголосив патріотичну проповідь, у якій закликав до боротьби з усіми ворогами українського народу.

Промова міністра Ревая.

Міністер Ревай у своїй промові сказав, що Мадярщина на основі арбітражу у Відні дістала не лише мадярські околиці, але й багато українських сіл і населення. Хай наші брати в Мадярщині, говорив мін. Ревай, не тратять надії; ми знаємо, що колесо історії обертається, й ми з нашими братами в Мадярщині ще побачимося. Далі бесідник говорив: „Хто не хоче для нашої молодої держави працювати, то хай від нас забирається геть. Між нами немає місця для вічних крикунів, що тільки критикують, але для свого народу нічого не роблять. Для безплідної критики сьогодні не маємо часу; нам треба праці, праці, праці".

УКРАЇНСЬКІ ЗАЛІЗНИЧНИКИ ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ.

ХУСТ. — Українські залізничники Карпатської України, що дотепер були розсипані по чужих станових орґанізаціях, з новим роком створили свою власну орґанізацію.

ПОЕТ ОЛЕСЬ У ХУСТІ.

ХУСТ. — Відомий український поет О. Олесь прибув до Хусту і був присутній на академії, влаштованій з приводу його 60-тих уродин. Він зложив візиту премієрові Волошинові.

ВІЙСЬКА ҐЕН. ФРАНКА ПЕРЕД БАРСЕЛЬОНОЮ.

БУРҐОС. — Війська ґен. Франка в свому переможному поході підійшли десять миль до Барсельони. Вони прорвали останню оборонну лінію і поважно загрозили місто. Штаб у Барсельоні стягає всіх чоловіків, що годні носити зброю, і хоче наступаючим військам ґен. Франка дати ще один опір.

ЗБЛИЖЕННЯ ЮГОСЛАВІЇ, ІТАЛІЇ І МАДЯРЩИНИ.

БІЛГОРОД. — Внаслідок поїздки італійського міністра Чана до Югославії відносини тих двох країв значно поліпшилися. Між ними має наступити культурне зближення, виміна книжок, а також Югославія має дістати позички від Італії. Крім того під впливом Італії має наступити зближення Мадярщини з Югославією. Те зближення має завершити поїздка мадярського міністра до Югославії.

НІМЦІ ЛІКВІДУЮТЬ ОФІЦИРСЬКУ КАСТУ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд розвязав орґанізацію німецьких резервових офіцирів, яка мала колись великі впливи, а також уважалась чимсь вищим від рядового вояцтва. Тепер усі офіцири мають приступити до загальної вояцької орґанізації, до якої належать усі бувші вояки і підстаршини Німеччини.

БОЛЬШЕВИКИ ДАЛІ ЗАВОДЯТЬ „РОБІТНИЧУ ДИСЦИПЛІНУ".

МОСКВА. — Советська влада, щоби піднести видатність свого робітника, яка внаслідок комуністичної системи дуже занепала, увязнює й усуває тих робітників і директорів, яких підозріває у лінивстві. Тепер на черґу прийшов летунський промисл, у якому на днях усунено або увязнено 16 осіб, серед них кількох вищих директорів. Подібне діється в ділянці річної комунікації, якою завідує бувший голова ГПУ, Єжов.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КУДИ ЙТИ?

„Карпатороссе" зайшли в сліпу вулицю. Не знаючи, що їм робити з Карпатською Україною, зачинають творити „спільний фронт", щоби піти одною спільною лавою проти „Вікраїни". Большевицький „Лемко" й „русский та православно-кафтолический" часопис „Свет" бють на тривогу і взивають до „соединенія" всіх „карпатороссов" для боротьби з українським „сепаратизмом". А „Правда", як звичайно, далі пише неправду про те, що діється в Карпатській Україні, й також відкликається до „русскости". Їм до помочи стає „істинно русская" ґазета, нюйорське „Новоє Русскоє Слово" і бідкається в числі з 21. січня б. р., що є „45,000 карпатороссов в концентраціонних лагерах". Це нібито жертви, і то щойно перші жертви, українського самостійництва. Так пише ця московська ґазета, подаючи це за часописом „Американский Русский Вєстнік", з тим додатком, що „вікраїнці застрілили о. Бокшая", якого вже ця ґазета поховала, хоч, як відомо, о. Бокшай здоров і живе, що був змушений спростувати і сам „Вєстнік".

Та замітне ще й те, що всі ці ґазети зачинають танцювати під такт червоної Москви. І то як „православно-кафтолическі" так і католицькі „карпатороссі". Зачинають бити „вікраїнців" як — фашистів. Пишуть, що їм, добрим американцям, годі йти разом з фашистами! „Вєстнік" хопився за цю большевицьку провокацію і розрахувався відразу з двома ворогами: з Фенциком і Волошином. Назвав їх обидвох фашистами, слугами Берліну, і дораджує нікого з них не слухати. Взагалі, пише він, не треба слухати ніякого „вожда". І не треба „вождами" інтересуватися. Зате треба заінтересуватися — селянином! І тут є найновіша розвязка того, куди йти „карпатороссам". Добре, що хоч григадав собі „Вєстнік", що живе на світі наш селянин. Може ще й якого доляра йому пішле! От булаб несподіванка.

На іншому місці подаємо ще один голос одного з „карпатороссів", що вернувся до свого народу, до — селянина, а може й в Америці знайдеться хоч одна людина з характером, що матиме відвагу сказати подібне слово. І може в Америці знайдеться хоч один священик-„карпатоpосс", що піде слідами о. декана Мустяновича з Новоселиці, котрий по новорічній маніфестації з 12,000 селян, до якої він приглядався, виголосив на святочнім обіді промову, в якій заявив, що він 40 років боровся за „русскість", а тепер взиває всіх, щоб стали як один і „працювали для Бога й українського народу". А гарний приклад такої єдности він бачив на маніфестації підчас панахиди за молодих синів Закарпаття, що полягли в обороні Карпатської України. Правили ту панахиду спільно 9 греко-католицьких священиків і 3 православні. Так, такі є тепер порядки в Карпатській Україні, що за влади „вікраїнського попа" о. Волошина навіть релігійні спори зникають і як католики так і православні є рідними братами і згідно працюють для добра — Карпатської України.

О. С.

ДВІ РОСІЇ

Примара незалежної України, що встала нагло перед світом, міцно затрівожила росіян. І то обох, так сказати, напрямків. Що Сталін змобілізував усіх своїх попихачів, це не дивно, Ані те, що наказав їм кричати про „відданість" українців „батькові народів", про „щасливу й невіддільну від Росії" Україну.

Але ось заметушились і білі росіяни. І тут спостерігаємо одне дуже цікаве для нас явище: що за дрібними винятками всі російські „білоґвардійські" уґрупування заявилися проти всяких комбінацій, котрі малиб на ціли остаточне ч часове відділення України від Росії.

Характеристичний під тим оглядом був відчит ґен. Денікіна в Парижі. Ґен. Денікін передбачав три евентуальности при зударі Сталіна з „чужинецьким зайдою". Або (перше) в країні і в армії коротко по тім вибухне революція, тоді — казав ґенерал — напевно в червоній армії зачне кристалізуватися якесь нове політичне ядро. Тоді білі мусять усіми силами підперти його. Або такого ядра не створиться, а тоді білі повинні його чим скорше створити. Або, нарешті, червона армія „сповнить свій довг" і битиметься з наїзником на СССР. Тоді, казав Денікін, хоч як це для білих і не булоб тяжке, то і в цім випадку білі повинні йти не з чужим протибольшевицьким наїзником, але з червоною армією проти того чужого наїзника, себто зо Сталіном. На думку ґен. Денікіна, яку збори приняли гарячими оплесками, тоді вже червона армія битиметься не за Сталіна, а за Росію, яку той наїзник хоче розчетвертувати. Ніодин білий росіянин, твердив ґенерал, не сміє бути „пораженцем", не сміє, як червоні в 1905 р., бажати поразки російському урядові. Бо чужинець прагне відірвати Україну від Росії, а на це — запевняє Денікін — не позволить „ні реакційна, ні демократична, не республиканська, ні авторитарна Росія ніколи".

Такі думки панують серед російського ґета в Парижі, панують і серед інших скупчень білих росіян в Европі. Такі думки одушевляють окруження „претендента" до трону царів, великого князя Володимира Кириловича. Такі самі в „Последніх Новостях".

Це лише розріжнені ґрупи російської еміґрації готові йти на комбінації шляхом територіяльних уступок звільнитися від примари большевизму. Для росіян — усіх росіян, білих і червоних — ліпше толерувати режім, що жене країну і нарід до наявної і певної руїни, ніж віддати землі, що їх колись заграбив царат.

З тим ми мусимо числитись і твердо памятати про ці настрої. Мусимо твердо знати і не робити собі ілюзій, що в моменті захитання большевицького режіму — з яких би причин те захитання й не наступило — що в такім моменті всі москалі, в СССР і за кордоном, до яких би партій вони не належали, чи до приятелів Сталіна, чи до його ворогів, стануть як один муром проти наших національних домагань.

Україна, її незалежність, її воля, її визволення зо шпонів московського яструба — це перспективи, на які ніхто з москалів добровільно не погодиться. Вибороти свою незалежність ми зможемо не в дорозі переговорів чи розмов з тою чи іншою ґрупою росіян, **лише в боротьбі,** невблаганій і безпардонній, з усією Росією, большевицькою й білою.

Хай про це памятають ті, які думають, що тим разом, навчені гірким досвідом, наступники Сталіна будуть згідливіші. Бо подадуть вони до згоди руку лиш тоді, коли застосуємо до них знані слова американського президента Теодора Рузвелта про поведення з ворогами: „Говорити з ними ніжно, але тримати в руці грубий кий".

Чудова засада!

ПОВОРОТ ДО СВОГО НАРОДУ!

(Слово в особистій і громадянській справі).

Злі язики ширять вісті, що я ніби змінив свій „кожух", бо в нас прийшла українська влада. Рішуче проголошую, що я вже перед двома роками ставсь українцем з переконання, а не зо страху перед владою, про яку тоді ще не могло бути й думки. Ще 2 роки тому я заявив д-рові С. Росохові, д-рові Гупаловському, проф. Поповичеві, д-рові Мартинюкові, д-рові Павлюхові, кол. Кене, кол. Талаеві та д-рові Тузарові про свій поворот до українського табору.

То правда, що я був вихований у російськім дусі і, ще будучи ґімназистом, дописував до „Карпаторусского Голосу", вів „скаут", „самообразовательний кружок", читальню „Духновича" і т. д. По скінченні ґімназії я працював у багатьох студентських орґанізаціях, був редактором „Нашого Пути" та ґенеральним секретарем д-ра Фенцика. Гасла: „єдинство русскаго 180 мільйонового народа від Попрада до Камчатки", „міровая пушкино-толстовско - русская литература", „карпаторусская традиція в особі Духновича, Добрянского" і т. д. мені імпонували, як і багатьом молодим підкарпатським ідейним людям. Але це все було в теорії. Коли пізніше я пішов між народ, коли точніше і ближче пізнав душу його, то я гірко розчарувався в своїх поглядах. Не раз і не двічі мені люди на селах скаржилися, що вони не розуміють тої мови, якою писаний був „Наш Путь" і інші російські ґазети. Тому, що я звичайно на „собраніях" говорив нашою рідною мовою, то вони мене просили, щоб я й писав так, як з ними говорив. Боліла в мене душа, коли я бачив, що тієї мови, за яку я розпинаюся, мої власні батьки та мій власний народ не розуміють. Заздрив я всім з українського табору, які однаково як говорили, так і писали. Ще більше їм заздрив у тім, що народ їх розумів. Комічно й траґічно виглядало те, що ми (т. є. „русская інтеліґенція") самі, які щирили „русскую" культуру, не вміли правильно говорити по русски. Всі ми говорили властиво між собою по українськи. По „русски" старалися говорити лише на орґанізаційних виступах, у писанні та телефоном. Дуже я завидував українцям, котрі все і на кожнім місці лише по українськи говорили та писали.

Перебуваючи в Рахівщині, Галичині та Буковині, я зачав приходити до того висновку, що наш народ під Карпатами етноґрафічно, лінґвістично та взагалі під усіми оглядами є той самий, що і в Галичині, Буковині та Великій Україні. Мене зачала гризти совість. Я почав пильно контролювати свої погляди. Читав і читав. Високу культуру й динамізм нашого народу я мав нагоду пізнати по другій стороні Карпат. Виявилося й те, що у Великій Україні всі школи, як середні так і високі, є українські, таксамо література й ціла культура є чисто українська. Хто читає советські книжки, ґазети, слухає радія, то може в тім легко переконатися. Правда, історичних належних звязків ми не мали ніколи з іншими українськими землями. Ми мали свою традицію в особах Добрянського, Духновича, Павловича й інших, які були частинно представниками та прихильниками російської культури.

Та й не диво, що в часі, коли панславізм взагалі, а панрусизм зокрема досягли кульмінаційної точки, наші пробудники захоплювалися всім тим, що словянське, а специяльно російське. Та не лише наш народ бачив месію в Росії, але й чехи, словаки, серби, хорвати й інші поневолені словянські народи були одушевлені російським „месіянізмом", який мав принести відродження. Та що було актуальне, практичне та відповідальне перед 200 або 100 роками, то ще не значить, що те все надається сьогодні. Навпаки, кожний льоґічно та здорово мислячий чоловік, мусить визнати, що сьогодні ані „панславізм", ані російський „месіянізм" неактуальний, неоправданий та неприродній. Так думаю, що я не перша й не остання жертва нещасної у нас боротьби. Невинні діти, що дістануться в школі під руки рафінованих, нашому народові ворожих учителів, не раз дадуть себе звести на неправдиву дорогу. Але кожний чесний і совісний „русскій" чоловік, хоч би як він був вихований, то після визволення себе зпід впливів пізніше своїм власним природнім та здоровим розумом прийде до того, що змінить свої погляди. Не ідейних невинних дітей треба обвинувачувати, але тих, що виховують їх. Є випадки, що збаламучені люди вертаються назад на правдиву дорогу, але буває часто й таке, що такі люди остаються назавжди страченими для нашої нації. Тому, на мою думку, треба вперш у чергу дати нашим дітям чесних, добрих та патріотичних виховників. Тоді таких випадків, як зо мною стався, не буде.

Це вже 2 роки, як я рішив вернутися до свого народу й раз назавжди полишити ряди тих, які обдурені, або запродані. В московськім таборі для чесних синів нашого народу нема місця. Кожний чесний русин, русскій, чи як іще нас називають, мусить вернутися до природнього українського напрямку, бо це наше рідне. На всіх землях нашого розселення український табор переміг. Мусимо чим скорше полишити братовбивчу боротьбу і зеднатися для будування своеї рідної Карпатської України. — („Нова Свобода").

Д-р Павло Теняк.

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Лісові багатства.

Власністю держави є 336,617 га лісу. Власністю приватних власників 185,324 га, власністю урбаріятів 64,449 га, власністю церковних громад 2,188 га, власністю політичних громад 17,373 га лісу.

Переважають ліси з листовими деревами, бо є їх 67.7%, шпилькових лісів є 23.3%, а лишок 10% припадає на мішані ліси.

Ліси є переважно старі, бо пересічний вік лісів виносить 62 роки. 29.7% лісу є старші ніж 100 років.

З листових дерев переважає бук, за котрим є тепер на деревній біржі дуже добрий попит.

Реорганізація здоровної служби в Карпатській Україні.

До віденського рішення були в Карпатській Україні чотири лічниці: державна в Мукачеві з філією в Солотвинських копальнях, дві краеві: в Берегові та Севлюші і міська в Ужгороді. Крім того була ще породнича клініка при державній школі для вишколу акушерок в Ужгороді.

Через віденське рішення відпала міська лічниця в Ужгороді. Державну лічницю в Мукачеві перенесено до Береґвару коло Чинадієва, а краєву лічницю в Берегові — до Кривої коло Хусту. Без зміни осталися лічниці в Севлюші та Солотвинських копальнях. Крім того відкрито менші лічниці у Великому Березному, Сваляві, Воловому та Ясіні, щоб у цей спосіб поширити сітку лічниць.

В найкоротшому часі буде відкрита сенаторія для грудних недуг у Ставному, а весною приступлять до вибудування заведення для умово хорих. В квітні буде відкрита, мабуть у Перечині, школа для акушерок.

Українське військо зперед 90 років

(3)

Щодо прапора для полку, то член Ради **Лозинський** радив просити священиків, щоб відправляли богослуження на дохід прапора. До народу не лицює відноситися по складки з огляду на передновок. (Тут треба зазначити, що 1848/1849 р. р. були дуже тяжкі, бож це було після революції, йшла війна проти Італії і мадярів. За гроші було дуже тяжко. Недостача монети дуже давала відчуватися. „Сороківця" — як писали тодішні ґазети — не побачиш. Десь наче під землю пропав. Одні кажуть, що ті гроші поховали жиди навмисно, щоб із виміни на банкноти заробити. А також страхополохи переховують по селах, люди бояться приймати банкноти, лише кажуть платити собі сороківцями. А потім переховують у горшках із крупами або виносять до коршми. Колиж купець бачить, що хтось платить банкнотом, жадає вищої ціни).

Дня 23. серпня 1849 р. Головна-Руська Рада одержала подяку від команди баталіону українських стрільців за призначених 500 ринських на закупно інструментів на 12 голосів. Прицьому зазначила, що в баталіоні нема ніодного, якого серце не билосяб за своїми українськими братами і який не був би готов віддати своє життя для добра українського народу. Цей дарунок ще збільшить відвагу українських вояків.

Полк українських стрільців, що ще в першій половині червня 1849 р. стягнувся до Львова, що дня відбував військові вправи. Урядова мова полку завдяки старшині була українська. Однострій вояків — як стверджувала „Галицька Зоря" — такий гарний, як мабуть ніодного іншого полку в усій армії. Згідно з пляном Ради, кожний доброволець мав дістати рушницю і баґнет. „Одіжжю буде гарно вшитий, короткий гірський сірачок з українсхко-народніми жовто-синіми вилогами, червоні або сині штани, ходачки та крисаня (капелюх), до того ташка (торба) і ремінь із ладівницею". У практиці цей однострій не відбіг від первісного пляну. Крім сірої гуцульської крисані з перами з лівого боку носили наші перші стрільці складані шапки з дашком і жовтим обрамуванням. Кабат мали червоний (старшини — бронзовий) з синім стоячим ковніром і синіми „роґальками" на раменах, запинаний одним рядом золотих ґудзиків. Штани сині з жовтими шнуровими лямпасами. Підперізувалися звичайним військовим ременем, а ремені ладівниць, що перехрещувались на грудях, були, з гуцульська, набивані металевими прикрасами. Замісць плаща носили стрільці короткий сірак із синім обрамуванням, синіми плетеними ґудзиками і такимиж шнурованими петлями. Замісць первісно задумуваних ходачків носили стрільці черевики. Рядовики носили кріси з довгими баґнетами, старшини шаблі.

До кенця червня — як обіцяли Руській Раді — полк мав бути вже зовсім готовий, військово вправлений і тоді в повнім лаштунку мав відбути параду в честь Руської Ради. Командант обіцяв був основати при полку українську школу та навчання співу, щоби крім музики були і полкові співаки. **Баталіон мав шість компаній, а кожна компанія по 235 вояків.**

6. вересня 1849 р. баталіон вирушив зо Львова до Кошиць. Перед відходом зібралися вояки в уладнім порядку на площі великої касарні на Жовківському передмісті. Священик **Г. Лозинський,** вікарій Успенської церкви, відправив молебень, покропив вояків свяченою водою та поблагословив і виголосив промову, яка кожного із стрільців заохотила прославити українське імя. Згадав і про хоробрі українські полки, що воювали за Австрію на полях бою в Італії і Мадярщини.

„Так то ми попрощалися з красотою наших дітей, так виправляли ми в світ перше насіння нашої слави, щоби принесло гарну овочі" — кінчить опис того свята очевидець у „Галицькій Зорі".

Так то український нарід добровільно висилав своїх дітей битися за Австрію, бо сподівався, що тоді краще буде йому житися в межах Австрії... Та рівночасно довідуємося з засідань Головної Руської Ради, що жовківська Руська Рада внесла зажалення до Головної Ради, що в Жовкві українським воякам проводять **присягу польською мовою.** Гол. Рада ухвалила в тій справі внести зажалення до міністерства війни у Відні. В тій самій Жовкві наших вояків водили на Службу Божу не до церкви, лише до костела. Рада ухвалила в тій справі внести зажалення до ґенеральної військової команди.

Член Головної Руської Ради Лозинський вніс домагання, щоб стрільці, доки до Галичини не вернуться, мали свого священика. В тій справі ухвалили віднестися до консисторії та до ґенеральної команди.

*

Під датою 28. вересня 1949 р. повідомила команда українських стрільців із Кошиць Головну Руську Раду, що „похід стрільців зо Львова відбувся щасливо. Правда, 38 вояків були захоріли по дорозі, а три померли на холеру, та тепер усі здорові. В поході і тепер поводяться чесно і ніхто на них не жалувався. За це майор і команда баталіону почуваються до особливої вдячности Преосвященному Єпископові Григорієві, що їм при переході Перемишлем до серця промовив. Після промови стрільці одноголосно закричали: „Гурра! за цісаря і рідний край!" Тепер кожний стрілець дістає денно по 14 срібних крейцарів, тож має за що поживитися. З Кошиць перенесуться стрільці до гірських міст Шемніцу та Кремніцу".

(Кінець буде).

•З ДНЯ•

ПРИЧИНИ АНТИСЕМІТИЗМУ.

В четвертім числі „Ди Контемпорарі Рошя" за останній рік є поміщена стаття Рога Вейнога Нірага, якого на початку згаданий журнал представляє як „світового жидівського вченого". Стаття названа: „Чи російські жиди засуджені на загибіль?" У ній на початку автор дає коротенький фільософічний огляд походження протижидівських настроїв на світі, в якім дослівно говорить:

„Коли антисеміти говорять, що жиди є большевиками, або навпаки, вони є симпатиками революції, то таке обвинувачення не без історичних основ; бо, за поясненнями Мідраша, слово „Абрагам" (містичний основник жидівської раси) є скороченням гебрейських слів „Аб Гамон Ґоїм", що дослівно значить: „Батько юрби всіх народів", або, за грецьким висловом: „Батько пролетаріятів усіх народів".

ВАЖНЕ ПРИЗНАННЯ.

Це признання жидівського вченого вказує, що жиди мають сміливість поглянути на справу відважно і не закривати очей на ніщо. Правда, багато жидівських учених в той спосіб стараються виправдати свою місію серед народів світу, серед яких вони поселились. Вони навіть тій своїй місії, що то все схильна звязуватися з життям юрби ріжних народів, стараються надати шляхотний, а навіть мученицький ореол. Мовляв, „дивіть, які ми милосерні, яке чутке в нас серце! Ми звязуємося з тими вашими верствами, що є у вас у погорді!"

Безперечно, що тим своїм арґументом жиди до певної міри виправдують себе, а навіть серед ширшого загалу даної нації знаходять своїх симпатиків і гарячих оборонців.

ЛИХІ СТОРОНИ ТОЇ МІСІЇ.

Всетаки попри добрі сторони цеї жидівської гуманітарної місії є і лихі. І ті лихі сторони викликують антисемітизм.

Передівсім милосердитись над кимсь не все приносить користь навіть тому, над ким ми милосердимося. Навпаки, милосердя над кимсь дуже часто приносить велику шкоду тим, на кого те милосердя спливає. Бо це розслаблює людину з середини, наповнює її фальшивими почуттями мучеництва і замісць витворювати в неї охоту до боротьби з кривдою, витворює почуття задоволення з цеї мученицької ролі.

ІНШІ ПРИЧИНИ.

Лихі причини містяться ще і в тому, що кожний нарід лютиться, коли чужинці мою подізують для себе ролю „жалувати" когось та милосердитись над ним. Уявім собі якихсь родичів і дітей. Родичі маючи на увазі будучність з їх дітей, приказують їм пильно вчитись, тяжко працювати над собою, уникати нераз забав з іншими дітьми, а понад усе щадити гроші і не витрачувати їх на дурниці. Діти через те, очевидно, хвилево терплять.

Ось серед того положення зявляється якийсь посторонній чоловік і починає „жалувати" дітей. Починає говорити їм, що вони „бідні, запрацьовуються над книжкою в той час, коли інші діти бавляться на вулиці"; або що „вони не мають забавок і гарної одежі, яку мають інші діти" і т. п.

ОЗЛОБЛЕННЯ РОДИЧІВ.

Зрозуміло, що таке „жалування" озлобить родичів. Бо воно представляє їх немов яких деспотів в очах дітей. Тимчасом вони ці обмеження накладають на дітей виключно для їх власного добра, добра, яке проявляється не в даній хвилині, але в майбутності. Крім того таке постороннє „жалування" псує дітей, бо вони зачинають думати, що ця дисципліна родичів є зайва, без неї можна обійтись, і що родичі просто недобрі, коли відбирають дітям безпровочну приємність. Зрозуміло, що родичі будуть якийсь час терпіти такого постороннього „жалувача", а опісля гостро проти цього запротестують, а то й викинуть за двері.

ТАКЕ САМЕ В СУСПІЛЬНІМ ЖИТТІ.

Точнісінько те саме дієтся, коли в той спосіб хтось починає „жалувати" юрбу даного народу. Коли починає тій юрбі говорити, що „працювати не треба", що „треба поділити ввесь національний маєток, а кожний чоловік заживе в такім добробуті, в якім живуть сьогодні міліонери", словом, „треба робити соціяльну революцію".

Це очевидна брехня. Бо нераз не треба робити „соціяльної ревоюції". Для всіх людей таки не вистарчить міліонерських палат. Найвище, можна викинути з палат тих міліонерів, що нині мешкають у них, і всадити туди малу частину інших осіб. Так, як сталося в Совєтах. Але величезна більшість людей далі мусітиме жити і мешкати так, як сьогодні, коли не гірше. Бо для всіх людей таки на світі палат нема, і роби тут що хочеш. Також наукові статистичні дані говорять, що коли би поділити теперішнє американське майно між усіх людей, то для кожного вистарчилоб на вигідне життя впродовж шістьох тижнів. А що потім?

ЯКИЙ ВИСНОВОК?

Отож бачимо, що майно всього загалу залежить не від тих грошей, що є в банку, тільки від праці, руху, оживлення. Далі з того видно, (а найкращим доказом цього таки є Совети), що в кожнім суспільнім житті все буде мешкати в палатах мала частина громадян, а решта мешкатиме в звичайних домах. Завданням справедливого суспільного ладу є подбати про те, щоб ті „звичайні доми" також були порядні, свого роду „палатки", а не кучі.

А це можна осягнути не цькуванням юрби проти провідних кляс, тільки співпрацею всіх кляс, взаємним шануванням та оціненням праці кожної кляси зокрема.

ЖІНОЧІ МІСТЕРІЇ.

Близько пятнацять років наше жіноцтво в Америці пішло в слід за жіноцтвом у старім краю і почало творити своє власне життя. З ініціятиви кількох одиниць повстала одна жіноча організація, не згадуючи вже великого числа жіночих клюбів та сестрицтв, які повстали ще передтим. Упродовж кількох років повстала друга жіноча організація, яка пів теперішню пору, як нам здається, стала доволі популярною. Всім, що з боку дивились на ці громадянські явища, ставало на душі відрадно, ясно. Здавалось, аж тепер наш нарід засяде в сімі вільних народів, як наше жіноцтво зорганізується, поведе плянову працю на властивій йому ділянці, а вкупі з тим виховає свідому і патріотичну молодь.

І так ці наші жіночі організації росли, розвивались — раз скорішим, раз повільнішим темпом, залежно від того, серед яких обставин ця праця йшла і на який ґрунт вона натрапляла.

Ці жіночі організації давали ріжні імпрези, відбували наради, зїзди, конвенції. А все це роблено з ідеї і для ідеї.

Ану, тепер загляньмо трошки глибше до цього жіночого організаційного життя і так знехотя візьмім у руки книжку протоколів якоїнебудь з цих жіночих організацій, сестрицтв чи клюбів. Розгортаючи цю книгу, знайдемо там ріжні, преріжні назвища наших давніх знайомих, наших приятельок та інших свідомих і поважних громадянок, яких сьогодні нема в цій чи другій організації, від якої вони відійшли, часто безповоротно. Чому це так? — дехто спитається. Вониж не могли за цих кілька років так постаратись і зледащіти, щоб цілком залишити громадянську працю, яку часто вони самі з великими зусиллями започаткували. Вониж не могли так збайдужніти, щоб стали глухі й німі на ріжні зазиви наших чільних одиниць ставати в ряди організацій та дальше працювати на громадськім перелозі.

Це власне жіночі містерії, яких першому-ліпшому смертельникові відгадати булоб прямо неможливо. Щоб хоч частино відгадати ці містерії, треба доконче знати хоч загально жіночу психіку, зглядно дрібничковість. Хто цеї речі не знає, той скорше міг би відгадати будучі пляни одної з европейських держав, ніж жіночі містерії в наших жіночих організаціях тут в Америці.

Я, як жінка, хоч і не дуже ще довго належу до жіночих організацій, за найкращою волею і на підставі кількалітнього досвіду попробую трохи ближче відгадати тайну, а саме, чому наше жіноцтво так легко покидає жіночі організації.

Примір: у відділі одної жіночої організації було вписаних 45 членкиць, а тепер, після пятьох років, у тім самім відділі є не цілих двадцять. Це дуже болючо вражає кожного, хто розуміє, що організація чи відділ, коли не зростає, котиться до упадку.

Найважнішою причиною такого занепаду жіночих організацій це особисті порахунки, які ми свідомо чи несвідомо, вносимо в ряди організацій. А друге, це наша дрібничковість, через яку ми не бачимо тої великої цілі, яку дана організація має. Третє, це сплітки, через які часто-густо паде жертвою зовсім невинна жінка, а які, по нашому кажучи, „торби січки не варт".

Це не буває лише в одній організації; це, на жаль, буває, за малими винятками, по всіх наших жіночих організаціях. Тому, щоб ми, жінки, могли повести інтензивнішу працю і втягнути до неї нашу молодь, мусимо викорінити за всяку ціну з наших організацій три речі, а це: особисті порахунки, дрібничковість і сплітки. Ці три, мною наведені речі, це найбільші вороги всіх жіночих організацій, які сіють незгоду, підсичують гнів і десяткують ряди нашого організованого жіноцтва.

Під кінець минулого року розігралися в Европі великі події, які у висліді принесли волю нашій вітці нашого народу на Закарпатті. Щоб цю волю тої частини нашого народу затвердити, нарід цей потребує помочи від нас усіх. Тому ми, жінки, як свідомі одиниці свого народу, станьмо до праці. Ті, що покинули ряди організацій, хай вертаються на свої місця. Памятайте, що вашої праці ніхто досі не виконав. Вона жде на вас. А ми, які лишилися в організованих рядах, відновім нашу працю, викиньмо ці руйнуючі чинники поза рамці організації, а супроти інших членкиць покажім більше вирозуміння, більше толеранції, а менше особистої амбіції, хитрощів і жажди слави, яка часто і найсвідоміших доводить до упадку.

Марія Демидчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФ.

Протест проти Польщі.

В неділю, 27. листопаду м. р., в салі методистсько-епископальної церкви при вул. Ст. Луїс відбулося протестаційне віче, скликане Українським Клюбом з Лос Анджелесу. Віче це скликано, щоб заманіфестувати свою солідарність з усіми нашими громадами в Америці, як і в цілім світі, проти жахливого винищування українців та їхнього майна Польщею та проти польсько-мадярських зазіхань на Карпатську Україну.

Вічем вдучно проводила пані Т. Орлик, голова Українського Клюбу, а секретарював її муж Іван. Промовляли декілька бесідників. Перший говорив п. Ф. Луців, учитель місцевої української вечірньої школи, котрий переповів присутнім той страх наших ворогів перед майбутньою українською державою, якої предтечею вважає Карпатську Україну. Зчерги відчитано відповідні резолюції й одноголосно рішено вислати їх до уряду Злучених Держав, Великої Британії, Італії й Німеччини. Протестаційні резолюції торкалися страшного переслідування, якого зазнає наш поневолений нарід під Польщею, домагалися скликання міжнародньої комісії для прослідження польських звірств, як також взивали, щоб дати українському народові нагоду самому вирішити своє питання через будову власної держави. Вічеві резолюції сильно таврували мадярсько-польські втручування в справи Карпатської України та звернули увагу, що Европа не матиме бажаного спокою, поки не повстане вільна соборна українська держава.

Зчерги промовив проф. Іван Петрушевич, довголітній та заслужений український діяч, котрий пояснив брутальний спосіб винищування нашого народу Польщею, почавши від чотирнацятого століття. Той самий бесідник піддав теж гадку, щоб тут на заході заснувати Українське Пресове Бюро, на взір того, що працює в Лондоні, і щоб, видаючи відповідний бюлетин, запізнавати наукові та впливові американські тутешні кола з українським питанням.

До збірки закликав п. І. Ваврічук, котрий висказав задоволення, що українці в Ню Йорку справляють величаві походи тощ, коли тутешні роблять усе, що лише можуть. Зібрано $25, котрі рішено вислати на поміч Карпатській Україні через „Обєднання". Збірка не велика, але коли візьметься під увагу незвичайно мале число українців, та ще й той факт, що деякі бувально від рота відняли, щоб допомогти нашим братам на Закарпатті, то треба згодитися, що і ми сповнили свій громадянський обовязок. Зложили по $5: І. Ревенко, І. Торак; по $2: д-р І. Петрушевич, І. Мартинів, І. Орлик, І. Ваврічук, Ф. Луців; по $1: М. Вавриків, Ф. Ноґаш, Катерина Капосий, Н. Поглод та ще одна українка.

Каліфорнієць.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТ З РІДНОГО КРАЮ.

Один з наших громадян, що проживає в Дірборн, Міш., дістав від свого брата, що є священиком у східній Галичині, такого листа:

„Дорогий, Брате! Як там наша еміґрація в Америці тепер працює? Думаю, що Карпатська Україна зробила своє. нашу еміґрацію оживила і зеднала в один табор. Бо в нас у східній Галичині, повстання Карпатської Украї піднесло всіх на дусі. Польська преса публика шаліють зо злости. В українській пресі цілі сторінки білої конфіскати. Наші посли домагаються в сойм автономії і вказують на Закарпаття. Тимчасом польські посли кричать: „Ґдзє така ест? Такей нема, така не істнеє". У Львові і по інших містах відбуваються українські і польські демонстрації. Бються між собою, бють шиби. Нарешті поляки зачинають з болем серця погоджуватися з фактом існування української держави. Збільшили чуйність на чеській границі. Багато наших інтеліґенції виарештувано. Головно священиків. Я маю в себе 7 учителів поляків, з яких три мене сильно ненавидять. З одним я мав уже порядну задирку; хотів робити на мене донесення до поліційного інспекторату. Він казав дітям по науці говорити замісць „Слава Ісусу Христу" „до відзеня". Я повідомив про це родичів дітей і вони звернули увагу учителеві, що собі цього не бажають.

„В іншій школі маю подібних двох учителів. Доносять на мене на поліцію, роблять усе, що тільки можуть, щоб мені відібрати право навчання. Раз учителька прийшла до мене сваритися за якісь „панські діти", які я нібито тягну на релігію. Викпив я її і відтоді вона зо мною не стрічається.

„Карпатська Україна також дуже селян освідомила. На відлюдним присілку стає дитина в школі і каже до вчительки: „Прошу пані, тут тепер буде Україна". Тепер вже й учителі зачинають говорити зо мною по, українськи. Читаю, що і в польській пресі, побіч цькування, відзиваються голоси за те, щоб з українцями погодитись, бо інакше Польщу чекає доля Чехословаччини. Серед українського народу радість і одушевлення. Одним словом, ростемо з кожним днем. Треба признати, що й наша еміграція не дармує. В мене нічого не змінилось. Ходжу до церкви, до школи, читальні, кооперативи. Приготовляю вистави, розпродую газети та провадажу з дорослими дітьми самоосвітній гурток. Так живу з дня на день і виглядаю кращого завтра, бо Европа стоїть на порозі до великих змін".

НАЙБІЛЬША ВИСТАВА СВІТУ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ.

Світлина представляє перший офіційний образ Нюйорської Світової Вистави в 1939 році, котра буде відбуватися під гаслом „Світ завтра" й котра буде коштувати разом коло 155 міліонів долярів.

На задньому пляні знимки видно вежі нюйорських хмародерів. На передньому пляні сама вистава. Як каже заряд вистави, само місто Ню Йорк має в собі стільки цікавого до бачення, що його можна назвати виставою. Отже в цьому році буде можна тут оглядати дві вистави за ціну одної.

Світлина показує докладно головні артерії, себто засоби перевозу, отже: підземні залізниці, звичайні залізниці й інші лінії. У горішньому правому боці видно дорогу на міст „Вайтстоун", що лучить виставу з Новою Англією й Канадою. Над заливом Флашинг Бей є причали для човнів та летничий порт Норт Біч Ерпорт. Далі вгорі є Трайборо Бридж, що лучить зо собою три дільниці Ню Йорку: Квінс, Бронкс і Мангетен. Здовж підїздів до цього мосту йдуть залізничі шляхи залізниць: Лонг Айленд, Інтерборо, Бі-Ем-Ті та Індепендент. Біла дорога серединою світлини, що йде недалеко від виставової площі, це Квінс Булвард, що веде до мосту на 59. вулиці понад Іст Ривер. Далі на цій ріці є мости: Вилиемсбург, Менгетен і Бруклин.

Головна виставова площа на виставі лежить на північ від Ворд'с Фер Булвард. Вона буде розкинена по широких вулицях, що розходяться наче проміння від осередка вистави, що зазначений великою білою кулею й триграначастим стовпом („трайлоном").

Не притраплялося.

Вона:—Я саме вичитала в ґазеті про чоловіка, який подарував своїй жінці намисто за пять тисяч долярів. Мені щось таке не притрапилося!

Він: — А я читав у ґазеті, що один чоловік добре вигаратав свою жінку. Це тобі також не притрапилося!

Тй, діти...

Малу Любку питають, як виглядає її дідусь:

— Дідусь має на носі окуляри, а на голові босий.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Подає **Степан Куропась.**

Шікаґо знов готується до виборів, тим разом посадника. В лоні демократичної партії повстав розлам, бо проти себе йдуть теперішній посадник Едвард Келі і стейтовий прокуратор Томас Кортні. Обидва айрищі. Добра для українців годі від них сподіватися. Та теперішній посадник для нас досі нічого не зробив, а Кортні має ще нагоду зробити.

Кампанія У. Н. Союзу закінчилася. Не знати, скільки нових членів дістав У. Н. Союз за останні 3 місяці від самих відділів. Зате орґанізатор У. Н. Союзу, п. Дмитро Білецький, придбав за той час 118 нових членів. 89% приєднаних членів числять менше як 25 літ, 7% числять менше як 40 літ, а решта 4% переступили 40 літ життя. З нагоди українських свят Різдва Христового дописувач привитав на радіо шікаґовських українців в імені У. Н. Союзу та заповів, що наступних 10 тижнів буде що суботи коротка доповідь про У. Н. Союз через радіо на стації Доблю-Джі-І-Ес.

Чистять місто від диму при помочі Доблю-Пі-Ей, яка призначила до цеї праці 200 спеціяльно для цього вишколених робітників. Чищення полягає в тому, що робітники слідять за димом, що виходить з коминів фабрик, реєструють його скількість і якість. Кампанія ця має на ціли поінформувати власників фабрик і домів, або їх дозорців, як треба палити, щоб дим не мав багато саджі.

Олександер Архипенко, відомий у світі артист, працює тепер у своїй студії в Шікаґу над статуєю модерного Мойсея, що буде 7 стіп висоти та типу рівних ліній (стрімлайн). Статуя має бути готова з кінцем цього місяця. По викінченні буде продана, а дохід призначений на добродійні цілі.

Традиційний Маланчин Вечір відбувся стараннями місцевого відділу О. Д. В. У. ч. 2. в суботу, 14. січня. Цього року, себто, коли говорити про минуий рік, ніяке того роду підприємство не мало такого великого числа учасників. Обидві салі під ч. 2408 і 2410 вул. Шікаґо були переповнені. Не було окремої програми, як минулих років, бо годі було її перевести серед такого натовпу людей. 90 відсотків учасників становила молодь, що забавлялася при музиці танцями. А старші, розвеселені, балакали про те, якби то добре було, колиб кожна українська громада в Америці купила щонебудь для Карпатської України. Намічали такі речі, як вантажні авта, скорострілі, гармати, санітарні вози, польові кухні і т. п.

Спортова Дивізія У. Н. Союзу на зборах 16. січня рішила влаштувати „Змагання кошикових дружин" у днях 11 і 12 березня. Змагання ті, що носять офіційну назву „Мідлвест Бескетбол Турнамент", відбудуться під проводом У. Н. Союзу. Участь візьмуть лише дружини, що їх грачі є членами У. Н. Союзу.

Крім трьох або чотирьох шікаґовських дружин зголосили свою участь іще Клівленд, Акрон і Росфорд, Огайо. Є ще надія і на Дітройт, Гемтремк і Сейнт Луіс. Таке заявив Іван Когут, голова Спортової Дивізії.

ЗЛОЧИННІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ.

16-літній Оливер Гемонд та 15-літній Кліон Ремзі попали до вязниці в Клинтоні, Мізурі, де поліція підозріває їх за вбиття 71-літнього фармера Дж. В. Бригена. Поліція каже, що хлопці втекли з дому для пригод, а вбили старця, ограблюючи його з 9 долярів.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN FREEDOM

Editor Jersey Journal:

Regarding your feature article, "Looks as If Ukraine May Be Next Nazi Take," which appeared in the Jan. 13th issue of The Jersey Journal, I would like to say that the Ukrainians have been struggling for an independent Ukraine long before Adolf Hitler was born. It is a pity that the author of the article treats Ukraine as a mere pawn in Hitler's hand, completely ignoring the fact that Ukrainians have been fighting for freedom for hundreds of years. The recent writings of other newspapermen, who stated that Hitler has stirred up Ukrainian nationalism, are erroneous, inasmuch as that nationalism was always present. Misrepresentation of fact only tends to misled newspaper readers and the result is that most people think of Ukraine only in connection with Hitler.

Newspapers would do better if they desisted from coupling Ukraine with Hitler, thus wasting valuable newspaper space on attempts to foresee the future. The Jersey Journal article discussed "possible German strategy" . . . which is well and good—but what value does it have? It certainly does not strike me as being particularly good copy (though the accompanying map was well worked out). What information it does contain is overshadowed by flagrant cases of misinformation as, for instance, the following: "Ruthenia, the Ukrainian section down in the southeast tip of Czechoslovakia, already has autonomy— thanks to the Vienna 'arbitration board' that mopped up after the Munich conference sounded taps for old Chechoslovakia." Ruthenia, which is now officially known as Carpatho-Ukraine (a fact not even mentioned in the article), was granted autonomy by Czechoslovakia, the Vienna conference heing held to settle differences resulting from this act.

Carpatho-Ukrainians have been given autonomy only after many years of Czechoslovakian / rule. That they now have it is not because Hitler wished it so . . . they have it because they asked for it. The Ukrainians in Poland recently demanded autonomy, also . . . and Hitler did not inspire them to it. Even though Poland refused to grant autonomy, that does not discourage the Ukrainian, for he is biding his time and will strike when ready. All of which proves that the Ukrainians have their own way of doing things; they are not obligated to Germany for anything. The fact that both the Czechoslovakian and Carpatho-Ukrainian governments desire friendly relations with Germany has been pounced upon by observers; they have made a mountain out of a mole hole and refer to Carpatho-Ukraine as a "German link" to a new territorial grab . . . a "springing-off point" for Hitler's "drive to the East." If Hitler had any intention of using Carpatho-Ukraine for such a purpose he would never have permitted the choicest part of it to go to Hungary. That he was in a position to refuse the Polish-Hungarian demand for the territory rests in the fact that the Vienna conference consisted of Germany and Italian representatives. And if it is argued that the award to Hungary was a bit of German strategy, I fail to see it. The award simply gives weight to my contention that Hitler will not use Carpatho-Ukraine as a "link."

The author refers to Chust, the new capital of Carpatho-Ukraine (its former capital, Uzhorod, having been ceded to Hungary), as a "'one-horse' capital." He makes mention that the plans for the establishment of a university in Chust are German-inspired, and indirectly hints that the university will be used for political propaganda. Inasmuch as Chust was the only sizable town left in Carpatho-Ukraine after the Vienna award to Hungary — the author should remember that Rome was not built in a day—the Ukrainians, hard-working people that they are, are by no means rich and are doing what they can with what they have. The expression used to describe the capital of Carpatho-Ukraine is decidedly crude, to say the least . . . . and it is unlike The Jersey Journal to let such poor journalism find its way to the feature page. As for the university . . . the author's suppositions have no foundation in fact and are best ignored.

In the 16th century, Ukrainian Kozaks (Cossacks), consisting of small bands of men opposed to Polish rule, formed a military organization known as the Zaporozhian Sitch. They raided the cities and towns of the powerful Turkish Empire and freed many of their countrymen whom the Turks and Tartars had captured in invasions on Ukraine. Increasing in number, the Kozaks, under Hetman Bohdan Khmelnitsky, together with the Ukrainian people as a whole rebelled against Poland and defeated the Polish armies on all fronts, thus gaining Ukrainian independence after 300 years as a subjugated nation.

That one brief example of what the Ukrainians have done to free themselves in the past, should convince even the most skeptical observers that the 45,000,000 Ukrainians of today are not mad in believing that they can regain their independence. How they came to lose their independence after the Kozaks overthrew Polish rule in the 16th century, is too long a story to go into . . . but that freedom will again be their's is not to be doubted. It is simply a question of time.

LUTWINIAK.
(The Jersey Journal,
January 19, 1939).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОСФОРД, ОГАЙО.

Листопадове Свято.

Дня 4 грудня м. р. наша громада відсвяткувала 20-літній спомин листопадового зриву. В призначений день о. А. Корхмальний з Росфорд, О., відправив рано Службу Божу за кращу долю українського народу і виголосив відповідну до хвилі проповідь. А вечором разом з о. Д. Ґреськом відправили молебень і панахиду за поляглих борців за волю нашого народу. По середині церкви стояла могила з похиленим березовим хрестом, а на хресті терновий вінець. Могила була гарно прибрана цвітами. По панахиді відбувся в У. Н. Домі святочний концерт. По середині сцени також було гарно прибрана стрілецька могила.

Святочний концерт відкрив о. А. Крохмальний і пояснив значіння Листопадового Свята. В короткій, а обдуманій промові вияснив визвольні змагання нашого народу.

В програму свята входили хорові пісні під управою п. М. Копистинського. Хор відспівав кілька стрілецьких та народніх пісень, за що присутні нагороджували його довшими оплесками. Також молоді дівчата дуже гарно відспівали дуети. Дарія Копистинська і Ірина Проць, співали „Стрілецька могила", а Ольга Чорна й Аніля Крупяник — „За горою". Опісля малі хлопці та дівчата віддавали честь героям, складаючи цвіти на стрілецьку могилу та притім виголошували декламації. Деклямували: Й. Андрий, Д. Копистинський, Д. Крупяник, Л. Страхоцька, М. Шештак, О. Денько, О. Чорна й А. Крупяник.

Святочну промову виголосив о. Д. Ґресько, гість з Ембридж, Па. В своїй промові пояснив присутнім про теперішні події на наших рідних землях, згадав про боротьбу Січових Стрільців, а також і про це, як наш нарід святкує день визволення в старім краю; що там, не зважаючи на великі переслідування, молодь уладжує стрілецькі могили по лісах і так віддає чесь поляглим борцям за волю батьківщини. Дальше о. Ґресько подав як приклад греків, як вони боролися проти величезної перської армії і згинули всі, але не тому, що перська армія була дуже велика, лише через зраду одного з греків. На тім місці грецький нарід висипав могилу і все відносився до неї з найбільшою пошаною. Ці грецькі борці хай будуть і для нас, українців, гарним прикладом до наслідування, як ми маємо боротися за свою батьківщину. Будьмо певні, що незадовго прийде другий визвольний листопад, бо вже засіяло сонце волі нашим братам на Закарпатті.

На закінчення свята уставлено живий образ України та відспівано „Боже, послухай благання" і „Ще не вмерла Україна".

О. А. Крохмальний щиро подякував о. Д. Ґреськові, що приїхав з дальної сторони; управителеві хору п. М. Копистинському та всім присутнім з Росфорд і з Толідо за чисельну участь у святі та за добровільні жертви.

На інвалідів зібрано в церкві і на концерті $50. Гроші вислано через Обєднання на згадану ціль.

Марія Корнова.

БУХГАЛЬТЕРІЙНІ КНИГИ ЗПЕРЕД 4,000 ЛІТ.

Чеська наукова експедиція під проводом двох учених археольоґів Брозія та Петрія відкрила в місцевості Канох у Малій Азії торговельні книги. Тодішні купці записували свої орудки на вос кових табличках асирійським письмом. Учені здогадуються, що книги походять з часу 2,100 літ перед народженням Христа. Основні досліди над відкритими торговельними книгами дадуть зміну устійнити взаємини між старинними народами.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(16)

В той час, коли інші подивляли внизу красу природи, або передумували свої пригоди, Тарзан старався потішити одного чорного, який звався Оґабі, а якого Тарзан узяв з собою, бо той мав надзвичайні здібности відшукувати чужі сліди. „Це не місце для Оґабі, пане, не місце! Черево великої птиці це не місце для Оґабі". Він цілий час похитував головою.

Тарзан потішав його: „Відважний Оґабі не боїться нічого. Він не боїться ніякої птиці, а також не боїться найстрашнішої бурі". „Якої бурі?" — втрутився Ґреґорі. „Бурі, що отсе на нас надходить", відповів спокійно Тарзан. „А звідки ви знаєте?" — знов запитав Ґреґорі. Та заки Тарзан відповів, капітан Лявак потвердив: „Так, надходить буря".

Лявак запримітив це на барометрі. Але як міг це вгадати Тарзан? Колиб хто про це запитав Тарзана, то він сам не знав би, що відповісти. Він чув це в жилах. Він так довго перебував у нетрах і жив простим життям, що розвинув свій інстинкт до досконалости лісотвих звірів. Пів години по тім вороженні вони справді віхали в бурю, чи буря віхала в них.

Літак почав кружляти по тропікальних околицях. Сильний вітер кидав ним то сюди то туди. Пільот не був усилі вдержати літака на властивім шляху. Він був задоволений, коли взагалі вдержував його в повітрі. Нарещті Лявак закликав до подорожніх: „Привяжіться добре ременями. Коли знайду отвір у хмарах, то опущуся вниз. Ми виходимо з ґазоліни".

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 21. січня 1939 р. помер у Джерзі Ситі по тяжкій недузі член Товариства Українського Клюбу Поступового, від. 70 У. Н. Союзу,

АНДРЕЙ ОФЯРА.

Прожив 59 літ. Вступив до Товариства і до У. Н. Союзу в жовтні 1911. року. Через ввесь час сповняв точно членські обовязки.

Похорон відбудеться в вівторок, 24. січня, в годині 9. рано з дому жалоби, 340 Virginia Ave., Jersey City. Буде похований на Arlington Cemetary.

Вічная Йому память!

Антін Онисик, секр.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

Політика при пиві.

— Америка переживає тяжкі часи.

— Дійсно, не можна знайти людини, яка позичила би пять долярів . . .